

(*Indice generale*, str. 1473-1474), a dodan je i popis svih knjiga objavljenih u knjižnom nizu "Collectanea Archivi Vaticani" (str. 1475-1477).

Dobro je da se jedan primjerak ove dvosveščane knjige nalazi u knjižnici Hrvatskoga državnoga arhiva (signatura: 930.25(456.31) Collectanea AV 52/I-II), jer će tako i hrvatski čitatelji moći lakše upoznati sadržaj rada vatikanskoga Obavijesnoga ureda za ratne zarobljenike, te se osobno zanimati za bogati sadržaj toga Ureda. U njegovom se gradivu nalazi i dio hrvatske povijesti.

Stjepan Razum zc

Zapisnici Poglavarstva slobodnog i kraljevskog grada Varaždina, 1685. - 1714., (*Protocollo Magistratus liberae et regiae civitatis Varasdini*), priredili Josip Barbarić i Josip Kolanović, svezak IX, Varaždin 2003, 464 str.

Državni arhiv u Varaždinu započeo je 1990. godine sustavno objavljivati Zapisnike Poglavarstva slobodnog i kraljevskog grada Varaždina. Tim se poduhvatom nadovezao na već objavljene "Poviestne spomenike Slobodnog i kraljevskog grada Varaždina", izašle u dva sveska 1941. i 1944. godine. Drugi svezak, kojeg su

za tisak priredili Zlatko Tanodi i Adolf Wissert, sadrži Gradske zapisnike nastale u razdoblju 1454-1464. te 1467-1469. godine. U razdoblju od 1990. do 2003. godine Državni arhiv u Varaždinu objavio je ukupno devet svezaka čime je obuhvatio veliko razdoblje od 1587. (prvi svezak) do 1714. godine (deveti svezak).

O važnosti gradskih knjiga ili protokola kao prvorazrednog povijesnoga izvora ne treba previše govoriti. U njih su bili bilježeni raznovrsni pravni i ini predmeti koji oslikavaju svakodnevni život, ne samo Grada Varaždina, već i njegove okolice. Pravni predmeti u ovoj knjizi Protokola su: nagodbe (*transactiones*), zakupi dobara i zalozi (*oppignorationes*), ovrhe (*executionales*), namire (*quietantiae*), razni ugovori (*fassionnes*), protesti i zabrane (*protestationes et contradictiones*) i sl.

Knjiga je koncipirana na sljedeći, za ovu ediciju ustaljeni način. Prije teksta Protokola nalaze se predgovor prof. Damira Hrelje, ravnatelja Državnog arhiva u Varaždinu, uvod te popis znakova i kratica. Uvod je dosta opsežan i donosi važniju tematiku obrađenu u ovom svesku. Tako uvod sadrži popise dužnosnika i gradske uprave te članove plemićkih obitelji koji se u Protokolu spominju. Ostatak uvoda čine popisi raznih pravnih poslova, čiji najveći dio zauzimaju razni kupoprodajni ugovori. Također se priređivači osvrću na

gradski život te na Crkvu, njene posjede i samostane. Poseban dio uvoda čini popis pravnih predmeta upisanih u Protokol. U njemu se, kronološki navedeni, nalaze kratki sadržaji te konkordanca broja folija u izvorniku sa stranicom u ovoj ediciji. Sâm tekst Protokola donosi ukupno 464 predmeta zabilježena u Gradskim knjigama u razdoblju 1685-1714. godine. Za svaki predmet, numeriran tekućom numeracijom, priređivači donose regist na hrvatskom jeziku prije prijepisa izvornika. Također, prijepisi su popraćeni kritičkim aparatom.

Ovo izdanje, osim prije spomenutih predmeta iz Protokola, donosi i izvorni popis predmeta (elenh) koji se nalazi na kraju Protokola. Ovaj "elenh" jest zapravo kazalo (*repertorium*), u kojem su abecedno popisani građani, sudionici pravnog posla, te sadržaj pravnog predmeta s brojem folija. Kako priređivači ističu, oni su se odlučili uvrstiti ga u ovo izdanje radi cjelovitosti objavljivanja izvornika te ponajviše radi abecednog popisa građana.

Ovo je izdanje opremljeno kazalima imena osoba i mjesta te kazalom stvari, pri čemu broj uz indeksirani pojam ne označava broj stranice u knjizi, već redni broj predmeta u Protokolu.

Ladislav Dobrica

Hrvati i drugi neprijatelji SFR Jugoslavije, uredio dr. Robert Tafra, Prozor - Split 2000.

U izdanju nakladnikâ Bonitas d.o.o. iz Prozora i Laus d.o.o. iz Splita, tiskana je knjiga *Hrvati i drugi neprijatelji SFR Jugoslavije*. Objavljivanje ove knjige vrijedan je doprinos povijesti iseljene Hrvatske, posebno onog dijela iseljništva koji je politički djelovao, pa je zbog svoga rada bio izvrnut represivnim mjerama jugoslavenske tajne policije.

Knjiga je podijeljena u dva dijela. Prvi dio knjige, koji je i svojevrsan uvod, odnosi se na dva referata Službe državne bezbednosti, dok se drugi dio odnosi na dosjee praćenih i nadziranih osoba koje su bile ili su smatrane protivnicima države i državnog uređenja.

U dva referata iz prvoga dijela prati se djelovanje emigracije, a usporo s radom i organizacijom emigracije prikazane su i metode rada Službe državne bezbednosti. Oba referata napisana su 1987. godine u Sarajevu. Prvi referat (izvješće) pod naslovom *Neki aspekti rada službe na suprotstavljanju neprijateljskoj djelatnosti ustaške ekstremne emigracije i njenih veza iz prekomorskih zemalja* donosi kraći pregled rada i djelovanja ustaške emigracije u razdoblju od šezdesetih do osamdesetih godina. U